

ACTA LINGUISTICA LITHUANICA

X L V (2 0 0 1) , 1 8 7 – 2 0 5

R E C E N Z I O S

Reviews

MIKALOJAUS DAUKŠOS 1599 METŪ POSTILĖ IR JOS ŠALTINIAI.

Leidimą parengė prof. habil. dr. Jonas Palionis.

Vilnius: Baltos lankos, 2000, 1331 p.

Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę suintensyvėjo ir senujų raštų tyrinėjimas bei publikavimas, o kai kurie senieji autoriai susilaukė ypatingo dėmesio, – jų raštai, arba raštai su originalais, išleisti pakartotinai. Pastarųjų grupėi priklauso ir 2001 m. viduryje knygynus pasiekęs kone pūdą sveriantis naujas Mikalojaus Daukšos *Postilės* leidimas. Net ir neregėjusiam šio leidinio, bet dar iš mokyklos suolo ši bei tą prisimenančiam apie Daukšą, jau iš recenzuojamo leidinio antraštės tikriausiai aišku, kad, be pačios Daukšos *Postilės*, šiame leidinyje turėtų būti ir Jokūbo Wujeko lenkiškasis originalas. Iš tikrųjų taip ir yra. Savaime suprantama, kad dėl to leidinio apimtis padvigubėjo. O kur dar jvairūs piedai!

Leidinys pradedamas, atrodo, paties parengėjo parašyta (bet nepasirašyta) „Pratarme“, kurioje nurodoma, kad: „Šiame leidinyje pateikiamas Mikalojaus Daukšos 1599 metų Postilės (DP) – stambiausio spausdinto XVI amžiaus lietuvių rašto paminklo – fotograuotinis tekstas su jo lenkiškuoju Jokūbo Wujeko *Postilla Catholicka Mnieylza... w KRAKOWIE... 1590* (W₃) originalu. Šis originalas yra trečiasis žymaus lenkų teologo Mažosios katalikų postilės leidimas, kuriuo, kaip manoma (žr. įžanginių straipsnį), rėmėsi Daukša galutinai redaguodamas savajį vertimą“ (p. 7). Toliau iš jos sužinome, kad šio leidimo DP fotokopija daryta iš Simono Stanevičiaus ir Otono Praniausko egzempliorių, kas iš kurio egzemplioriaus paimta, kad „Wujeko trečiojo leidimo tekstas skanavimo būdu perspausdintas iš mikrofilmo, prof. Wojciecho Smoczyńskiego atsiusto Lietuvių kalbos institutui“ (p. 7) ir kad pagrindinis šio leidinio sumanytojas buvo prof. habil. dr. Vytautas Ambrazas, kuriam dėkojama, kaip ir „Baltų lankų“ leidyklai, „Pratarmės“ pabaigoje (p. 8).

Taigi palyginti neilga „Pratarmė“ yra gana informatyvi, padedanti prisiminti pamirštąs žinias lietuvių skaitytojui ir gerai supažindinanti su šiuo mūsų rašto paminklu užsienieti, juo labiau kad „Pratarmė“ išversta ir į vokiečių kalbą (p. 9–10). Tik baigiamieji lietuviški ir vokiški padėkos sakiniai, skirti „Baltų lankų“ leidyklai, darosi ne visai įtikinami, pasižiūrėjus į p. 11 išspausdintus „Sutrumpinimus“. Iš šio sąrašo susidaro įspūdis, kad „Baltų lankų“ leidykla¹ gana atsainiai pasižiūrėjo į galutinį maketo variantą, o parengėjas jo tikriausiai taip pat nematė. Mat „Sutrumpinimų“ sąraše, „iškritus“ santrumpai *adv. ji „lyginant“*, ēmė ir atsira-

¹ Kadangi recenzuojamo leidinio metrikoje nei redaktoriaus, nei korektoriaus pavardės nenurodytos (nesinorėtu tikėti, kad jų ir nebuvo), o nurodytas tik dailininkas Eugenijus Karpačiūs, todėl visus priekaištus belieka adresuoti kolektyviniam asmeniui – leidyklai.

do *adj.* = *adverbium, prieveiksmis* (turėtū būti *adjectivum, būdvardis*). Gaila, bet šis atvejis ne vienintelis. Panašiai atsitiko ir su *datyvo* santrumpa (tikriaujai *d.?*). Taigi ir vėl „lyginant“ saraša atsirado *conj.* = *dativus, naudininkas* (turėtū būti *conjunction, jungtukas*). Na, o kuo „nu-sikalto“ dabartinės lietuvių kalbos vietininkas, sunku net pasakyti, bet jam „Sutrumpinimuose“ vietas neatsirado, nors leidinio pabaigoje spausdinamuose DP klaidų atitaisymuose jo santrumpa *in.* (= *inessivus*) vartojama gana dažnai (plg. p. 1306, 1307, 1308, 1311, 1312 ir t. t.). Tokių „Sutrumpinimų“ netikslumą solidžiame leidinyje neturėtū būti, juo abu kad jis buvo sumanytas kaip prestižinis.

Po „Pratarmės“ ir „Sutrumpinimų“ recenzuojamame leidinyje spausdinamas įžanginis prof. Jono Palionio straipsnis „1599 metų Postilė ir jos leidimai“ (p. 13–22).

Apžvalga pradedama, kaip manoma, Stanevičiaus parengta ir 1823 m. Vilniuje išleista 25 puslapių knygele *Wyiątek z kazań žmudzkich*, kurioje perspausdinta DP lotyniškoji bei lenkiškoji prakalbos ir vienas pamokslas. Tik ją pristatant gal ir nereikėtū, nors ir netiesiogiai, šios leidinėlio bandytū sieti su lyginamosios istorinės kalbotyros atsiradimu (p. 13), nes jos pasirodymo priežastims aptarti visiškai pakanka ir lietuviško konteksto. Be jokios abejonės, šios ir antrosios Stanevičiuo priuskiriamos defektuotos 16 puslapių knygelės atsiradimas yra tiesiogiai susijęs su vadinamuoju žemaičių bajorų lituanistiniu sajūdžiu (plg. Maciūnas 1997: 141–142). Abiejų minėtų leidinių atsiradimą dar 1955 metais tiksliausiai yra nusakęs prof. Jurgis Lebedys: „S. Stanevičius norėjo perspausdinti M. Daukšą dėl jo kalbos gražumo, leksikos turtingumo ir tuo paskatinti kitus ugdyti literatūrinę kalbą. Kad šis tikslas buvo svarbiausias, rodo tai, kad į abu leidinėlius įdėjo M. Daukšos prakalbą „Maloniajam skaitytojui“ (o didesniame ir prakalbā į M. Giedraitį). Ta prakalba jis norėjo prabiliti į mokslus einančią jaunuomenę ir inteligenčią M. Daukšos žodžiais, raginančiais mylēti gimtąją kalbą ir rūpintis savo literatūros kūrimu. SIEKDAMAS ŠIAIS LEIDINIAIS PRAKTIINIŲ TIKSLŲ, NORĒDAMAS NE TIK POPULARINTI M. DAUKŠĄ, BET IR PATRAUKTI Į PATRIOTINĮ KULTŪRINĮ DARBA KITUS (išskirta mano – J. K.), S. Stanevičius stengesi senuosių tekstus padaryti prieinamesnius ir todėl, juos perspausdindamas, pakeitė rašybą, praleido diakritinius ženklus“ (Lebedys 1955: 167). Tiesa, antrasis leidinys kelia įvairiausią problemą ir visos apie jį išsakytos nuomonės yra hipotetinės. Tačiau abejoti Stanevičiaus autoryste, žinant, kad be jo niekas daugiau tuo metu DP nesidomėjo, vargu ar yra pagrindo (plg. Subačius 1998: 350).

Pristatęs Stanevičiaus publikacijas, Palonis toliau gana smulkiai aptaria nebaigtą Eduardo Volterio DP leidimą, jo parengimo principus bei nurodo priežastis, paskatinusias nutraukti leidimą (p. 13–16), ir iki šiol plačiausiai naudojamą Mykolo Biržiškos 1926 metų fotografinis leidimą, kuris, anot Palionio, „nors ir buvo didelis žingsnis į priekį [...], tačiau taip pat nebuvavo adekvatus originalui“ (p. 17). Be to, pastarojo leidimo „panaudojimą mokslinėms studijoms sunkina dar ir tai, kad greta vertimo nepateiktas lenkiškasis originalas [...]“, todėl buvusių spragų „dabar ir norima užkišti naujuoju leidimu“ (p. 17). Po šio paaiškinimo straipsnio autorius pereina prie svarstyti, kodėl buvo pasirinktas šiame leidinyje spausdinti trečiasis Wujeko postilės leidimas (p. 17–18). Susipažinęs su visais straipsnyje pateikiamais argumentais, nejučiomis vis dėlto pradedi dvejoti, ar ne autentiškiai būtų buvę pasirinkti antrajį lenkiškajį leidimą, o iš trečiojo pateikti tik tas vietas, kurių nėra antrajame Wujeko *Mažosios postilės* leidime, nes vertimo pagrindas buvo antrasis leidimas, o išėjus trečiam Daukša savajį vertimą ne tik techniškai priartino prie naujojo Wujeko leidimo, bet ir papildomai iš jo išvertė tas dalis, kurių nebuvovo lenkiškajame antrajame leidime. Kad vertimo pagrindas yra buvęs antrasis leidi-

mas, liudytų ir DP p. 504 (= 505)⁴³⁻⁴⁴ esantis sakiny: *Popiežius Rimo / kuris n̄ yra Grigalus trčias liekas eſt' tikras palikūnis Petro S.* (šio leidimo p. 1052). Lenkiškame trečiajame Wujeko postilės leidime, išėjusiame 1590 metais, šioje vietoje rašoma *Vrban siodmy*³W 505₄₁. Vadinas, jeigu Daukša savo leidimą būtu kruopščiai redagavęs pagal šį leidimą, tai vargu bau būtų jame palikęs 1585 metais mirusio popiežiaus vardą². Taigi Wujekas šiame leidime vardą pakeitė, tačiau Daukša nebuvo toks uolus ir net 1599 metais paliko vertimo šaltinio duomenis, nors, logiškai mąstant, jis turėjo Grigalių XIII pakeisti Klemensu VII, kuris šv. Petro palikuonimi buvo 1592–1605 metais.

Po šio straipsnio ir „Tekstologinių komentarų“ (p. 23–25), kurie irgi kategoriskai neįrodo, kad būtinai reikėjo pasirinkti trečiąjį Wujeko *Mažosios postilės* leidimą, spausdinami fotografiiniai Daukšos ir Wujeko teksta. Kadangi Wujeko tekstas spausdinamas pirmą kartą, jি galėtume lyginti tik su originalu, kurio Lietuvoje nėra, – tuo tarpu DP fotografiotinį tekštą jau galime palyginti su 1926 metų leidimu. Palyginus abu šiuos tekstus iš karto matyti, kad recenzuojamio leidinio fotografiotinis tekstas yra gerokai prastesnis už 1926 metų fotografiotinį tekstą. 2000 metų leidime daugelio diakritinių ženklių beveik nematyti. Kas tyrinės DP, greta šio leidimo privalės turėti ir 1926 metų fotografiotinį leidimą. Tad iš karto kyla klausimas, nejaugi dabar, turint gerokai tobulesnę techniką, negalima parengti kokybiškesnio fotografiotinio leidimo? Jeigu taip, tai ar šiai visuotinio stygiaus laikais reikėjo prasciau pakartoti lietuvišką tekštą ir ar ne geriau būtų buvę už tuos pinigus išleisti kitą, tyrinėtojams sunkiai prieinamą arba visai netyrinėtą šaltinį (sakysim, Jono Rézos *Psalteras Dowido* ar vadinamąjį 1600 metų Jokūbo Morkūno *Postilę*), juoba kad DP 1926 metų leidimas yra nesunkiai prieinamas. Gal vis dėlto mums reikėtų būti taupesniems ir susirinkus susitarti, kuriuos senuosius raštus fotografiiniu būdu būtina išleisti pirmiausia. Tada neatsirastą panašių atvejų, kai tas pats tekstas, be didelės būtinybės, kartojamas po kelis kartus. Ir dar: reikėtų išsiaiškinti, kas tokį darbą galėtų padaryti kokybiškiausiai, nes nesinori tikėti, kad su šiandienine technika negalima pasiekti 1926 metų lygio.

Po fotografiotinių DP ir ³W tekstu šiame leidinyje spausdinami prof. Palionio parengti klaidų atitaisymai „Errata“ (p. 1304–1331). Prieš atitaisymų sąrašą esančiuose paaškinimuose rašoma: „I ši klaidų atitaisymų sąrašą įtrauktos aiškesnés vertėjo ar spaudos klaidos, bet ne įtraukti DP atitaisyme („Páklidimus Teip pataifik“) pateiki atvejai“ (p. 1304). Panašiai rašoma ir leidinį pristatančioje „Pratarmėje“: „[...] šiame leidinyje yra [...] „Errata“ – pastebėtų, bet į DP gale esančius „Páklidimus Teip pataifik“ ne įtrauktų klaidų sąrašas“ (p. 7, vokiečių kalba p. 9). Bet iš kur vargšui skaitytojui žinoti, kas tuose Daukšos „Páklidimuose...“ buvo įtraukta, jeigu recenzuojamame leidinyje jų nėra. Matyt, „Baltų lankų“ leidykla nusprendė, kad Daukšos „Páklidimai...“ nereikalingi ir tegul skaitytojas, remdamasis čia spausdinamu sąrašu, pats susivokia, kas juose buvo, arba tegul pasiima 1926 metų leidimą, kuriame „Páklidimai...“ yra išspausdinti, ir pasitikslina. Bet „Páklidimuose...“, be korektūros klaidų atitaisymų, yra ir teksto įterpimai, kurie reikalangi tyrinėtojams, pasiryžusiems lyginti DP tekštą su originalu. Šiuo atveju taip atsitiko tikriausiai todėl, kad „Baltų lankų“ leidyklos parengto maketo parengėjas nematė. Nesinori tikėti, kad prof. Palionis net dviejose vietose skaitytojui priminės, jog į naujajį

² Ta pačia proga galima pridurti, kad Urbono VII paminėjimas rodo, jog Wujeko *Mažosios postilės* trečiasis leidimas buvo išspausdintas (arba bent pradėtas spausdinti?) 1590 metų rugsėjo mėnesį, nes Urbonas VII popiežiumi buvo tik 13 dienų, t. y. rugsėjo 15–27 dienomis (Christiani 1934: 520).

sarašą neįtraukti Daukšos pateikti kladų atitaisymai, būtų sutikęs jų atsisakyti. Todėl savaimė peršasi išvada, kad „Páklidimų...“ sąmoningai ar nesąmoningai atsisakyta pačios leidyklos. Kaip bebūtų, bet tai jau šaukštasis deguto medaus statinėje, nes tam tikra prasme šiame leidime paskelbtas ne visas DP tekstas.

Toliau iš minėtų „Errata“ paaiskinimų susidaro gana miglotas vaizdas, kaip šis skyrelis buvo rengiamas, nes pradžioje sakoma, kad sarašą „sudarant kritiskai naudotasi Eduardo Volterio parengtame transliteruotame DP tekste (spausdintame atskiromis dalimis 1904, 1909 ir 1927 metais Sankt Peterburge) išnašose pateiktais taisymais“ ir kad „sarašas papildytas ir iš likusios (t. y. Volterio neišspausdintos – J. K.) dalies išrinktų kladų pavyzdžiais“ (p. 1304). Šių paaiskinimų antroje (paskutinėje) pastraipoje sakoma: „Sudarant sarašą stengtasi laikytis tokio principo: kuo mažiau nutolti nuo DP vertimo kalbos ir rašybos sistemos, kuo mažiau įtraukti į jį abejotinų dalykų. Tuo tikslu dažnai buvo žvilgčiojama ir į W, ir į geriausiai išsilaičiusių Stanevičiaus originalo egzempliorių“ (p. 1304). Iš pacituotų paaiskinimų ne visai aišku, ar prof. Palionis tik „patobulino“ Volterio taisymų sarašą, ar, rengdamas ši leidimą, jį ir papildė. Atidžiau pastudijavus peršasi išvada, kad čia spausdinamas patobulintas Volterio taisymų sarašas. Tokią išvadą, rodos, paremia atsitiktinai pastebėtos, bet į ši sarašą neįtrauktos korektūros klaidos (jų nėra DP „Páklidimus Teip patafisik“ saraše), pvz.: 50_{24, 34} DAT. SG. *christui*, NOM. SG. *christus*, 51_{27, 31, 37} INSTR. SG. *christusu*, GEN. SG. *christaus*, DAT. SG. *christuy* netaisoma, o 34₂₃ GEN. SG. *christaus* taisoma į *Christaus* (p. 1306), 89₄₄ GEN. SG. *christaus* irgi taisoma į *Christaus* (p. 1309). Arba 76₁₆ esantis būtojo kartinio laiko veikiamosios rūšies dalyvio NOM. SG. M. *igūies* netaisoma į *igūīs*, nors kitoje vietoje šios formos galūnė ištaisyta į -̄qs, plg. 324 (=326)₃₂ *ātgręžęs* taisoma į *ātgręž̄s* (p. 1322). Taip pat į Palionio sudarytą sarašą nepateko ir 203 (= 205)_{14, 16} esanti PRAES. SG. 1 forma *siunciąi*, nors turėtų būti ištaisyta į *siunciu*. Be to, anksčiau išsakyta mintį sustiprina ir tie atvejai, kai abiejuose fotografuotiniuose leidimuose iš dviejų klaidingai parašytų žodžių vienas taisomas, o kitas ne. Pvz., 244 (=246)₃₇₋₃₈ junginyje *mielausiqii* *Sūnū* ACC. SG. pirmas žodis Palionio ištaisytas į *mielausiqij* (p. 1316), o antras netaisytas, nors, atrodo, turėtų būti taisomas į *Sūnū*, nes ta pati žodžio forma 145₅₁ *fūnū* taisoma į *fūnū* (p. 1312). Tą patį galima pasakyti ir apie 319 (=321)₄₀ junginį *Trēcę̄* į *īžpiowęs*. Jame NEUTR. forma *Trēcę̄* (= *Trēcę̄*) netaisyta, o *īžpiowęs* ištaisyta į *ižspiowęs* (p. 1321). Arba štai 323 (=325)₄₅ randame *O kas žokone parafitą?*, bet spausdinamame kladų atitaisyme taisoma tik *parafitą* į *parafita* (p. 1322), o *žokone* į *žokone* kažkodėl netaisoma, nors ta pati INES. SG. forma 562 (=565)₂₈ *žókone* jau taisoma į *žókone* (p. 1329). Panašiai yra atsitikę ir su žodžio *Diewas* formomis: 357 (=359)₆ NOM. SG. *Djéwas* Palionio sudarytame saraše nėra, o tik po žodžio *ēſqs* esanti INES. SG. forma *Diewū* ištaisyta į *Diewū* (p. 1323). Tokių neištaisytyų kladų, be abejonės, yra ir daugiau, nes čia, kaip buvo sakyta, pateikti tik gana atsitiktinai pastebėti atvejai.

Akylesnis skaitytojas dažnu atveju, žinoma, pasiges ir detalesnių taisymo principų, nes kartais nelabai aišku, kodėl net tie patys žodžiai, tos pačios jų formos taip nevienodai taisoma. Kai tokių paaiskinimų nėra, gana dažnai nelengva nustatyti, ar taip pasielgta sąmoningai, ar tai paprasčiausios korektūros klaidos, juoba kad kartais, rodos, nesilaikoma ir „Errata“ įvadėlyje deklaruoto principio, jog: „Neįtrauktos į sarašą ir lytys su raidėmis į, ȳ, esančiomis ilgujių balsių pozicijoje, tokios kaip nom. pl. [...] *Sunys* 533 (=535)₈, [...] inf. *ifjwylt* 357 (=359)₃₀ ir kt., nes yra pagrindo manyti, kad jose tomis raidėmis buvo žymimi ne tik nosiniae [i], [u], bet ir ilgieji [i], [ū]“ (p. 1304). Raidės į atveju šios nuostatos, rodos, laikomasi, bet ȳ atveju ne

visada. Pvz., 84₄₅ INF. *būt* junginyje *būt koročti* ištaisyta į *but koroti* (p. 1309), o NOM. PL. 119₄₃ *suuys* ištaisyta į *sunus* (p. 1311).

Ypač daug neaiškumų kelia raidės *q*, pavartotos vietoj *ē*, *ē*, *ia* (žr. Palionis 1967: 34), taisymai: vienur ji taisoma į *ē*, kitur į *e*. Pvz., klaidingai Daukšos parašytas prielinksnis 102₃₄ *bę* ištaisytas į *bę*, o 89 (= 103)₃₃ taip parašytas *bę* taisomas į *be*, *bę*? (su klaustuku!) (p. 1310). Iš karto norisi paklausti, kodėl pirmuoju atveju jokių abejonių nebuvvo, o antruoju ēmė ir iškilo? Panašiai atsitikę ir su priešdéliu *ne*: 38₄ *nę* taisomas *nę* ir pastabose nurodoma, kad šis *nę=ne* (p. 1306), bet 53₄ ir 63₂₄ *nę* taisomas į *ne* (p. 1307, 1308), o 102₄₁ *nę* (*ēlt*) vėl ištaisytas į *nę* (p. 1310). Arba žodžio *metas* INSTR. SG. forma taisoma 4 kartus, bet du kartus vienaip, o du kartus antraip: 13₃₉ *mętu* į *mętu* (p. 1305), 335 (= 337)₈ *mętū* į *mętū* (p. 1322), o 16₃₉ *mętū* į *metū* (p. 1305) ir 53₁₉ *mętu* į *metu* (p. 1307). Kodėl čia *q* netaisoma į *ē*, t. y. kodėl šios formos sugretintos su palyginti dažnai DP rašomomis *metū* ir *metu*, o ne su *mętu*, belieka tik spėlioti. Tokių atvejų pasitaiko ir INES. SG. formų taisyme, pvz.: 44₃₂ *metę* ištaisyta į *metę* (p. 1307), 69₃₁₋₃₂ *žōkonę* į *žōkonę* (p. 1308), bet 324 (= 326)₃₁ *ręgėiūmę* ištaisyta į *ręgėiime* (p. 1322). Na, o 62₃₇ *mîrfancziamę*, ištaisytame į *mîrfancziamę*, randame atvirkščią -*q* į -*q* taisymą. Reikia manyti, kad čia vieną korektūros klaidą pakeitė kita, nes kitaip pastarojo taisymo paaiškinti negalima.

Arba štai IMPER. PL. 1 forma 21₈₋₉ *skélbkimę* taisoma į *skélbkimę* (p. 1305), o 118₃₁ *paklausikimę* į *paklausikime* (p. 1311) ir 280 (= 282)₄₅ *lugrifkimę* į *lugrifkime* (p. 1318). Kodėl pirmuoju atveju galūnėje palikta -*q* irgi nežinia, nes kitur visų tiesioginės nuosakos laikų bei tariamosios nuosakos PL. 1 galūnė -*q*, -*q*, rodos, visai pagrįstai taisoma tik į -*e*, pvz.: 63₄ *turimę* į *turime* (p. 1308), 102₄₅ *ižgirsimę* į *ižgirmsme* (p. 1310), 156₃₁ *atgręftumbimę* į *atgręftumbime* (p. 1312), 172₂₉ *paregétumbimę* į *paregétumbime* (p. 1313).

Prie šio tipo taisymų iš dalies galima priskirti tikrinio vardo *Abelis* GEN. SG. formų *Ablo* nevienodą taisymą: 408 (= 410)₃₀ *Ablo* ištaisyta į *Abelio*, o 410 (= 412)₂₃ *Ablo* į *Abelo* (p. 1325).

Kai detaliau nepaaiškinti taisymo principai, sunku susigaudyti, kodėl prof. Palionio sąraše nevienodai elgiamasi su dvigarsiais *an*, *en*, DP rašomais *q*, *q* arba *qn*, *qn*. Dažniausiai jie netaisomi, bet retkarčiai *q*, *q* taisoma į *qn*, *qn*, o *q*, *qn* ir į *an*, *en*, pvz.: 315 (= 317)₂₄ *nuſidédączių* ištaisyta į *nuſidédąncziu* INSTR. SG. (p. 1321), 228 (= 230)₉ *žéklas* ištaisyta į *ženklais* (p. 1315) (bet 10₃₄ *pažékljtos* vėlgi kažkodėl *e* nei į *q*, nei į *qn* ar *en* netaisoma, o taisoma į *pažékljtos* (p. 1305), nors turėtų būti *pažékljtos*), o 448 (= 450)₂₃ *dągan* taisoma į *dangun* (p. 1326), 244 (= 246)₂₇ *lénqdą* į *lénqdá* (p. 1316). O kai toje pačioje šaknyje vietoj *in* DP išspausdintas *i* taisomas skirtingai, visiškai neaišku, pvz.: 124₁₀ *likfumū* ištaisyta į *linkfumū* INSTR. SG. (p. 1311), o 214 (= 216)_{24, 52} *likfumo*, *likfimbës* į *likfumo*, *likfimbës* GEN. SG. (p. 1315). Kaip paaiškinti tokius taisymus: 309 (= 311)₈ *pęnigū* į *penigū* GEN. PL. (p. 1321) ir 331 (= 333)₂₁ *pęnigāmas* į *pęnigāmus* (p. 1322)? Šiaisiai atvejais turbūt neužtenka pasakyti, kad taisymuose „stengtasi laikytis tokio principio: kuo mažiau nutolti nuo DP vertimo kalbos ir rašybos sistemos...“ (p. 1304), norėtusi sužinoti ir kaip stengtasi šio principio laikytis.

Žinoma, lengviausia ir paprasčiausia būtų visus paminėtus nevienodus nūmus aiškinti korektūros klaidomis, kurių, deja, Palionio sudarytame taisymų sąraše tikrai yra nemaža. Bet kadangi jas smulkiai aptarti nėra jokio būtino reikal, todėl toliau pateikiami suklasifikuoti taisymuose pastebėtų klaidų sąrašai.

1 LENTELĖ. KLAIDINGAI NURAŠYTI DP ŽODŽIAI

<i>DP puslapis ir eilutė</i>	<i>Išspausdinta ir eilutė</i>	<i>DP</i>	<i>J. Palonio taisoma</i>	<i>Pastabos</i>	<i>2000 m. leidimo puslapis</i>
27 ₂₅	<i>þw̥entūių</i>	<i>þw̥entūių</i>	<i>þw̥entūiu</i>	INSTR. SG.	1306
114 ₄₅ pršt.	<i>Newalooe</i>	<i>Newaloee</i>	<i>Newaloie</i>	INES. SG.	1311
169 (= 171) ₃₉	<i>nupinę</i>	<i>nupinę</i>	<i>nupine</i>	PRAET. 3	1313
174 (= 176) ₃₅	<i>gaileiūmų</i>	<i>gailėiūmų</i>	<i>gaileiūmu (turėtų būti gailėiūmu)</i>	INSTR. SG.	1313
188 (= 190) ₃₁	<i>ſykęſninp</i>	<i>ſykęſninmp</i>	<i>ſykęſniump</i>		1314
188 (= 190) ₃₅	<i>kélqſ</i>	<i>kélqſ</i>	<i>kéles</i>	PRAET. 3	1314
190 (= 192) ₂	<i>furjkusius</i>	<i>furikuſiuſ</i>	<i>surjkusius</i> (t. b. <i>furjkusius</i>)		1314
191 (= 193) ₁₀	<i>iſfmintigai</i>	<i>iſfmintīgai</i>	<i>iſfmintīgai</i>	ADV.	1314
191 (= 193) ₁₄	<i>prodēiqſ</i>	<i>pradēiqſ</i>	<i>pradēiqſ</i>		1314
191 (= 193) ₃₄	<i>paraſitq</i>	<i>paraſitq</i>	<i>paraſitā</i> (t. b. <i>paraſitā</i>)	NEUTR.	1314
200 (= 202) ₂₅	<i>mýſú</i>	<i>mýſu</i>	<i>mýſu</i> (t. b. <i>mýſu</i>)		1314
213 (= 215) ₁₈	<i>likſmibq</i>	<i>likſmibq</i>	<i>ljkſmibq</i>		1315
213 (= 215) ₃₈	<i>likſmumas</i>	<i>likſmúmas</i>	<i>ljkſmumas</i> (t. b. <i>ljkſmúmas</i>)		1315
228 (= 230) ₄	<i>Bańnęczios</i>	<i>Bańnęczios</i>	<i>Bańnęcziōs</i>	GEN. SG.	1315
233 (= 235) ₅₀	<i>nei ſenú buwimý</i>	... <i>buwimý</i>	<i>nei ſenú buwimú</i>		1316
237 (= 239) ₃₂	<i>kýres</i>	<i>kýrés</i>	<i>kurés</i>	ACC. PL.	1316
255 (= 257) ₃	<i>kýrie</i>	<i>kýrié</i>	<i>kurie</i> (t. b. <i>kurié</i>)		1317
255 (= 257) ₄₆	<i>daittý</i>	<i>daittý</i>	<i>daiktý</i>	GEN. PL.	1317
256 (= 258) ₈	<i>numažgoio</i>	<i>numažgóio</i>	<i>numažgoio</i> (t. b. <i>numažgóio</i>)		1317
265 (= 267) ₅	<i>kráiuo</i>	<i>kráiuo</i>	<i>kráiuo</i>	GEN. SG.	1317

<i>DP puslapis ir eilutė</i>	<i>Išspausdinta</i>	<i>DP</i>	<i>J. Palionio taisoma</i>	<i>Pastabos</i>	<i>2000 m. leidimo puslapis</i>
271 (= 273) ₁₄	<i>tikrūių</i>	<i>tikrūių</i>	<i>tikrūiu</i> (t. b. <i>tikrūiú</i>)	INSTR. SG.	1318
271 (= 273) ₄₅	<i>atáufitų</i>	<i>atáufitú</i>	<i>atáufití</i>	COND. 3	1318
277 (= 279) ₁₁	<i>ſawús</i>	<i>ſawús</i>	<i>ſawus</i> (t. b. <i>ſawús</i>)		1318
281 (= 283) ₅	<i>brągęſnjs</i>	<i>brągęſnjs</i>	<i>brągęſnis</i> (t. b. <i>brągęſnis</i>)	NOM. SG.	1318
286 (= 288) ₂₁	<i>trupycžo</i>	<i>trúpucžo</i>	<i>trupucžo</i> (t. b. <i>tríupucžo</i>)		1319
290 (= 292) ₃₄	<i>neſkālſy</i>	<i>neſkālſy</i>	<i>neſkālſu</i> (t. b. <i>neſkālſu</i>)	NEUTR.	1319
295 (= 297) ₅₁	<i>priwałų</i>	<i>priwałý</i>	<i>priwalu</i> (t. b. <i>priwałú</i>)	NEUTR.	1320
304 (= 306) ₅₃	<i>będrų</i>	<i>będrú</i>	<i>będrū</i> (t. b. <i>będrú</i>)	INSTR. SG.	1320
306 (= 308) ₂₀	<i>týri</i>	<i>týri</i>	<i>turi</i> (t. b. <i>túri</i>)	PRAES. 1 (t. b. 3)	1320
310 (= 312) ₃₃	<i>pažǐſtų</i>	<i>pažǐſtú</i>	<i>pažǐſtu</i> (t. b. <i>pažǐſtú</i>)		1321
311 (= 313) ₄	<i>užmuſe</i>	<i>úžmuſe</i>	<i>užmuſe</i> (t. b. <i>úžmuſe</i>)	PRAET. 3	1321
315 (= 317) ₃₇	<i>Wieſſpatj</i>	<i>Wieſſpatj</i>	<i>Wieſſpati</i> (t. b. <i>Wieſſpati</i>)	DAT. SG.	1321
317 (= 319) ₃₅	<i>mažgas</i>	<i>mážgas</i>	<i>mažgas</i> (t. b. <i>mážgas</i>)		1321
319 (= 321) ₂₅	<i>būſių ių Diewų</i>	... <i>Diéwių</i>	... <i>Diewu</i> (t. b. ... <i>Diéwú</i>)		1321
322 (= 324) ₂₆	<i>Wjenas</i>	<i>Wjénas</i>	<i>Wienas</i> (t. b. <i>Wiénas</i>)	NOM. SG.	1321
325 (= 327) ₄₈	<i>galetq ... iſſtraukt'</i>	<i>galétiq ... iſſtraukt'</i>	<i>galetų</i> (t. b. <i>galétių</i>) ... <i>iſſtraukt'</i>	COND. 3 + INF.	1322

<i>DP puslapis ir eilutė</i>	<i>Išspausdinta</i>	<i>DP</i>	<i>J. Palionio taisoma</i>	<i>Pastabos</i>	<i>2000 m. leidimo puslapis</i>
327 (= 329) ₄₀	<i>prifaktioe</i>	<i>prifaktioie</i>	<i>prifakitoieu</i>		1322
329 (= 331) ₉	<i>žodjio</i>	<i>žódjio</i>	<i>žodžio</i> (t. b. <i>žódžio</i>)		1322
332 (= 334) ₄₆	<i>pūtlauj</i>	<i>pūtlauj</i>	<i>pūtlauii</i>	PRAES. 2 SG.	1322
335 (= 337) ₃₃	<i>buwe</i>	<i>búwe</i>	<i>buwo</i> (t. b. <i>búwo</i>)		1322
336 (= 338) ₉	<i>sýdekite</i>	<i>sýdekite</i>	<i>sudekite</i> (t. b. <i>sudekite</i>)		1322
337 (= 339) ₁₉	<i>žmonemns</i>	<i>žmonémns</i>	<i>žmonemus</i> (t. b. <i>žmonémus</i>)		1322
338 (= 340) ₂₇	<i>didžeuſiu</i>	<i>didžéuſiu</i>	<i>didžeuſiu</i> (t. b. <i>didžéuſiu</i>)	ACC. DU.	1322
342 (= 344) ₈	<i>kłanſe</i>	<i>klánſe</i>	<i>klaufe</i> (t. b. <i>kláufe</i>)	PRAET. 3	1323
351 (= 353) ₂₅	<i>piktūſiys</i>	<i>piktūſijs</i>	<i>piktūſius</i> (t. b. <i>piktūſiús</i>)		1323
360 (= 362) ₁₉₋₂₀	<i>nufidēiysių</i> <i>žmouiy</i>	<i>nufidēiysių</i> <i>žmouiiy</i>	<i>nufidēiysių žmo-</i> <i>nių</i> (t. b. <i>žmonių</i>)	GEN. PL.	1324
378 (= 380) ₃	<i>nužemmīntiei</i>	<i>nužémmin tiei</i>	<i>nužémmin tiei</i>	NOM. PL.	1324
379 (= 381) ₃₅	<i>ižwenia</i>	<i>iżwenia</i>	<i>iżwemia</i> (t. b. <i>iżwemia</i>)	PRAES. 3	1324
394 (= 396) ₁₂	<i>kaip</i>	<i>kāip</i>	<i>kaip</i> (t. b. <i>kāip</i>)		1325
398 (= 400) ₁₄	<i>galęs</i>	<i>galęs</i>	<i>gales</i> (t. b. <i>gałés</i>)	FUT. 3	1325
404 (= 406) ₅₅	<i>Apâſtalái</i>	<i>Apáſtalái</i>	<i>Apáſtalai</i> (t. b. <i>Apáſtalái</i>)		1325
434 (= 436) ₁₁	<i>piktiemys</i>	<i>pikiémys</i>	<i>piktiemus</i> (t. b. <i>pikiémus</i>)		1326
450 (= 452) ₂₃	<i>tiektaj</i>	<i>tiektáj</i>	<i>tiektai</i> (t. b. <i>tiektái</i>)		1326
471 (= 473) ₁₇	<i>ſwétes</i>	<i>ſwétes</i>	<i>ſwétas</i>	NOM. SG.	1327

<i>DP puslapis ir eilutė</i>	<i>Išspausdinta</i>	<i>DP</i>	<i>J. Palonio taisoma</i>	<i>Pastabos</i>	<i>2000 m. leidimo puslapis</i>
473 (= 475) ₄₅	wienų žódžiu	wienų žódžiu	wienu žódžiu	INSTR. SG.	1327
474 (= 476) ₅₁₋₅₂	pawaiždo	pawaiždo	pawaiždo		1327
475 (= 477) ₃₅	séklui	séklui	séklai (t. b. séklai)	DAT. SG.	1327
477 (= 479) ₃	Apaſtałas	Apáſtałas	Apáſtałas (t. b. Apáſtałas)		1327
478 (= 480) ₅₀	bilofiu	bilofiu	bilofiu (t. b. bilofiu)		1327
510 (= 511) ₁₇₋₁₈	žemjnii	žemjnii	žemjnii (t. b. žemjnii)		1328
518 (= 519) ₆	belnelj	belnēlј	bernelj (t. b. bernelj)	ACC. SG.	1328
518 (= 519) ₁₀	žodžiu	žôdžiu	žodžiu (t. b. žodžiu)	INSTR. SG.	1328
531 (= 533) ₂₁	łeko	łeko	łeko (t. b. łako)	PRAES. 3	1329
535 (= 537) ₃₅	vž dūdineie	vž dūdinéie	vž dūdineie (t. b. vž dūdinéie)	PRAES. 3	1329
553 (= 556) ₃₉	ſwetų	ſwetų	ſwetu (t. b. ſwetū)	INSTR. SG.	1329
568 (= 571) ₄₁	vž ſwiro	vž ſwiro	vž ſwiro (t. b. vž ſwiro)		1330
594 (= 597) ₂₁	ſwie umo	ſwie úmo	ſwiesumo (t. b. ſwieſúmo)		1330
601 (= 604) ₃₁	tarnų	tarný	tarnu (t. b. tarnú)	INSTR. SG.	1330
610 (= 613) ₅₃	gaiwa	gaiwá	gatwa (t. b. gatwá)	NOM. SG.	1330
614 (= 617) ₂₅₋₂₆	gâlių	gâly	gâliu (t. b. gâlu)	PRAES. 1 SG.	1330
618 (= 621) ₁₂	melftus	mêlfetus	melftys (t. b. mêlfstys)	SUP.	1331
619 (= 624) ₁₀	ižſiųte eſt	ižſiųnte ēſt'	ižſiųtq eſt (t. b. ižſiųntq ēſt')		1331

2 LENTELĖ. JONO PALIONIO TAISYMUOSE PRALEISTI

DP DIAKRITINIAI ŽENKLAI

<i>DP puslapis ir eilutė</i>	<i>Išspausdinta</i>	<i>J. Palionio taisoma</i>	<i>Turėtų būti</i>	<i>Pastabos</i>	<i>Šio leidimo puslapis</i>
9 ₃₃	vžturé̄tq	vžturé̄tq	vžturé̄tq	ACC. SG.	1305
24 ₂₁	wertý	wertu	wertú	INSTR. SG.	1306
25 ₂₉	Tetráachq	Tetrarchq	Tetrárcha	INSTR. SG.	1306
26 ₁₃	Wirþpatâwimo	Wiefþpatawimo	Wiefþpatâwimo		1306
28 ₁₃	Swętóp	Szwętop	Szwętóp		1306
35 ₅₁	žmoiú	žmoniú	žmoniú	GEN. PL.	1306
47 ₁₁	bêdrq	będrq	będrq	ACC. SG.	1307
54 ₅₃	Bernrâdus	Bernardus	Bernârdus	NOM. SG.	1307
68 ₂₉	ſawí	ſawu	ſawú	INSTR. SG.	1308
75 ₄₀	auré	aure	auré		1309
90 ₂₉	iþwadžiō io	iþwadžioio	iþwadžiōio		1309
95 ₁₃	téiéus	tüiēus	tüiēus	orig.: tudžicž	1310
107 ₁₀	Wié̄spati	Wiēþpatj	Wié̄þpatj	ACC. SG.	1310
111 ₄₃	djénq	dienq	diénq		1311
138 ₂₄	laužomq	laužome	laužome		1311
141 ₆	ħudiie	ludiie	ħudiie	PRES. 3	1311
150 ₁₁	didęsniiú	dideſniu	dideſniú	INSTR. SG.	1312
158 ₁₉	falþiwú	falþiwu	falþiwú	NOM. DU.	1312
164 ₂₂	éio	eio	éio	PRAET. 3	1312
201 (= 203) ₇	muſúmp	muſump	muſúmp		1314
213 (= 215) ₅₁	ámžimas	amžinas	ámžinas	NOM. SG.	1315
232 (= 234) ₈	atſiuſsiú	atſiuſiu	atſiuſsiú		1316
233 (= 235) ₅₀	.../nei mókſtu	.../nei mokſtu	.../nei mókſtu	INSTR. SG.	1316

<i>DP puslapis ir eilutė</i>	<i>Išspausdinta</i>	<i>J. Palionio taisoma</i>	<i>Turėtų būti</i>	<i>Pastabos</i>	<i>Šio leidimo puslapis</i>
247 (= 249) ₁₃	<i>grumždimú</i>	<i>grumždimu</i>	<i>grumždimú</i>	INSTR. SG.	1316
251 (= 253) ₃₅	<i>wardú</i>	<i>wardu</i>	<i>wardú</i>	INSTR. SG.	1316
252 (= 254) ₁₂	<i>funús</i>	<i>funus</i>	<i>funús</i>		1317
268 (= 270) ₂₅	<i>metú</i>	<i>metu</i>	<i>metú</i>	INSTR. SG.	1317
281 (= 283) ₄₈	<i>Wießpúties</i>	<i>Wießpáties</i>	<i>Wießpáties</i>		1318
302 (= 304) ₂₉₋₃₀	<i>wissa Pópiežistaq</i>	<i>wissa Popiežista</i>	<i>wissa Pópiežista</i>	NOM. SG.	1320
304 (= 306) ₂₅	<i>kurié</i>	<i>kurie</i>	<i>kurié</i>		1320
321 (= 323) ₁₃	<i>nębilj</i>	<i>nębilj</i>	<i>nębilj</i>	ACC. SG.	1321
341 (= 343) ₃₄	<i>pamôkq</i>	<i>pamoke</i>	<i>pamôke</i>	PRAET. 3	1323
374 (= 376) ₃₉	<i>karié</i>	<i>kurie</i>	<i>kurié</i>		1324
388 (= 390) ₉	<i>małonq</i>	<i>małone</i>	<i>małone</i>	NOM. SG.	1325
388 (= 390) ₁₂	<i>tatái</i>	<i>tatai</i>	<i>tatái</i>		1325
391 (= 393) ₃₁	<i>noprñnái</i>	<i>noproñnai</i>	<i>noproñnái</i>	ADV.	1325
392 (= 394) ₈	<i>njéko</i>	<i>nieko</i>	<i>niéko</i>		1325
402 (= 404) ₅₁	<i>tacžéy</i>	<i>tacžeu</i>	<i>tacžéu</i>		1325
409 (= 411) ₁₂	<i>diénų</i>	<i>dienq</i>	<i>diénq</i>	ACC. SG.	1325
423 (= 425) ₄₃	<i>sartús</i>	<i>saitus</i>	<i>saitús</i>	orig.: <i>okowy</i>	1325
457 (= 459) ₂₀	<i>praſtófiú</i>	<i>praſtoſiu</i>	<i>praſtófiu</i>		1326
458 (= 460) ₅	<i>ráka</i>	<i>rqka</i>	<i>ráka</i>	NOM. SG.	1326
472 (= 474) ₁₇	<i>žótog</i>	<i>žotag</i>	<i>žótog</i>		1327
530 (= 532) ₂₈	<i>vž prietelus</i>	<i>vž neprietalus</i>	<i>vž neprietalus</i>	orig.: <i>nieprzyjaćioły</i>	1329
545 (= 548) ₃₅	<i>atléko</i>	<i>atlqko</i>	<i>atláko</i>	PRAES. 3, orig.: <i>nawiedża</i>	1329
560 (= 563) ₉	<i>geriú</i>	<i>geru</i>	<i>gerú</i>	INSTR. SG.	1329
609 (= 612) ₁₄	<i>mókitiniú</i>	<i>mokitiniu</i>	<i>mókitiniu</i>	INSTR. SG.	1330

3 LENTELĖ. NETIKSLIAI NURODYTA ŽODŽIO EILUTĖ IR VIETA

<i>J. Palionio nurodytas DP puslapis ir eilutė</i>	<i>Turėtų būti</i>	<i>Išspausdinta</i>	<i>J. Palionio taisoma</i>	<i>Pastabos</i>	<i>Šio leidimo puslapis</i>
89 (= 103) ₄₄₋₅₀	89 (= 103) ₄₉₋₅₀	<i>gardumîmus</i>	<i>gardumînus</i>		1310
116 ₁₆	116 ₁₅	<i>mięlaſjirdûmo</i>	<i>mielaſjirdûmo</i>		1311
116 ₁₈	116 ₁₇	<i>Cžę</i> (tekste <i>Cžę</i>) <i>jau</i>	<i>Cžę iau</i>		1311
159 ₂₀	159 ₂₆	<i>Sžęſta</i>	<i>Sžęſta</i>	NEUTR.	1312
162 ₁₇	162 ₂₇	<i>kartý</i>	<i>kartú</i>	INSTR. SG.	1312
168 ₈	168 ₆	<i>metu</i>	<i>metu</i>	INSTR. SG.	1312
227 (= 229) ₄₉	227 (= 229) ₄₈₋₄₉	<i>Auguguſtinas</i>	<i>Augustinas</i>		1315
229 (= 231) ₄₆	229 (= 231) ₄₅₋₄₆	<i>tóbjs</i>	<i>tóbis</i>		1315
231 (= 233) ₂₂	231 (= 233) ₂₃	<i>paliksmintoie</i>	<i>paljksmintoie</i>	NOM. SG.	1316
231 (= 233) ₂₃	231 (= 233) ₂₄	<i>atſiysių</i>	<i>atſiysių</i>		1316
231 (= 233) ₄₁	231 (= 233) ₄₂	<i>tos</i>	<i>tas</i>	NOM. SG. M.	1316
247 (= 249) ₁₃	247 (= 249) ₁₂₋₁₃	<i>grumždimú</i>	<i>grumždimu</i>	INSTR. SG.	1316
			(t. b. <i>grumždimú</i>)		
276 (= 278) ₈	276 (= 278) ₇₋₈	<i>apeweijédétuś</i>	<i>apeweijédétuś</i>	COND. 3	1318
314 (= 316) ₄	314 (= 316) ₄₋₅	<i>gerēlnjs</i>	<i>gerēsnis</i>		1321
328 (= 330) ₁₆	328 (= 330) ₁₅₋₁₆	<i>fudęrimo</i>	<i>fudęrino</i>		1322
338 (= 340) ₂₉	338 (= 340) ₂₉₋₃₀	<i>qntamę</i>	<i>qntramę</i>		1322
342 (= 344) ₂₈	342 (= 344) ₂₉	<i>pafſipütęs</i>	<i>pafſipütus</i>	NOM. SG. F.	1323
349 (= 351) ₁₈	349 (= 351) ₁₇₋₁₈	<i>ſipněnjs</i>	<i>ſipněnis</i>		1323
349 (= 351) ₂₆	349 (= 351) ₂₆₋₂₇	<i>fwętitimas</i>	<i>fwętimas</i>		1323
359 (= 361) ₄₋₅	359 (= 361) ₄	<i>vžmokéſsių</i>	<i>vžmokéſiu</i> (?)		1324
369 (= 371) ₄₀	369 (= 371) ₄₁₋₄₂	<i>paſwéntina</i>	<i>paſwéntina</i>	PRAES. 3	1324
369 (= 371) ₄₆	369 (= 371) ₄₇	<i>gēdeiimó</i>	<i>gēdeiimú</i>	INSTR. SG.	1324
471 (= 473) ₂₉	471 (= 473) ₃₀	<i>mótę</i>	<i>móte</i>	NOM. SG.	1327

<i>J. Palionio nurodytas DP puslapis ir eilutė</i>	<i>Turėtų būti</i>	<i>Išspausdinta</i>	<i>J. Palionio taisoma</i>	<i>Pastabos</i>	<i>Šio lei- dimo puslapis</i>
543 (= 546) ₂₂	543 (= 546) ₂₁	<i>ſaugodami ... nekāltę</i>	<i>ſaugodami ... nekāltę</i>	ACC. SG. „nekaltybę“	1329
543(=546) ₃₆	543(=546) ₃₅	<i>t̄nai</i>	<i>tenai</i>		1329
544(=547) _{3, 11}	544(=547) ₃	<i>ižnumirufiu</i>	<i>iž numirufiū</i>		1329
	544(=547) _{14, 15}	<i>ižnumiruffiū</i>	J. Palionis netaiso		
101 ₁₂	101 ₁₂ pršt.	<i>godinc̄jiuin</i>	<i>godinc̄jiuiu</i> (gal <i>godinc̄jiūiū?</i>)	GEN. PL.	1310
112 ₄₅ pršt.	112 ₄₅	<i>kjtas</i> (tekste: <i>kjtás</i>)	<i>kitas</i> (turėtų būti <i>kitás</i>)	ACC. PL.	1311
146 ₄₂	146 ₄₂ pršt.	<i>Christans</i>	<i>Christaus</i>		1312
167(=169) ₃₈	167(=169) ₃₈ pršt.	<i>idaut</i>	<i>idant</i>		1313
177 (= 179) ₄₉	177 (= 179) ₄₉ pršt.	<i>waišiu</i>	<i>waifiū</i> (kodėl ne <i>waišiū?</i>)	GEN. PL.	1313
202 (= 204) ₃₂	202 (= 204) ₃₂ pršt.	<i>Lutae</i>	<i>Lucae</i>	= Luko	1314
204 (= 206) ₁₇	204 (= 206) ₁₇ pršt.	<i>pàšiustus</i>	<i>pàſiūſtas</i> (kodėl ne <i>pàſiūſtas?</i>)	NOM. SG.	1314
206 (= 208) ₄₀	206 (= 208) ₄₀ pršt.	<i>knnu</i>	<i>kuny</i>	GEN. PL.	1314
211 (= 213) ₂₂	211 (= 213) ₂₂ pršt.	<i>Aprikinqs (džeugfmo)</i>	<i>Aprikimas</i> (?)	orig.: <i>Omyl- ne (wesele)</i>	1314
216 (= 218) ₂₁	216 (= 218) ₂₁ pršt.	<i>teit</i>	<i>ateit</i>		1315
233 (= 235) ₁₈	233 (= 235) ₁₈ pršt.	<i>ludiie</i>	<i>ludiie</i>	PRAES. 3	1316
243 (= 245) ₃₈	243 (= 245) ₃₈ pršt.	<i>fwieſumu</i>	<i>ſwiefumu</i>	INSTR. SG.	1316
254 (= 256) ₃₇	254 (= 256) ₃₇ pršt.	<i>mokſio</i>	<i>mokſlo</i>		1317

Be lentelėse pateikiamų pastebėtų klaidų, prof. Palionio sudarytame atitaisymų sąraše pa-
sitaiko ir pavienių riktu, pvz.: 220 (= 222)₁₆ vietoj *paſáuli* turėtų būti *paſáulj* a. sg. (p. 1315); 425
(= 427)₁₇ vietoj *kukidéli* turėtų būti *kudikélj* a. sg. (p. 1325); 298 (= 300)₄₁ vietoj *Jſw qedęs* turėtų

būti *Jſwēdēs* (p. 1320), o 513 (= 514)₁₈ *prigawau* yra ne *praet. 2 sg.*, bet *praet. 1 sg.* (p. 1328). Taip pat 327 (= 329)₈ *pawīzdēīę* (p. 1322) ir 536 (= 538)₄₂ *parpūlę* turėtū būti *parpūlę* (p. 1329) yra ne *praet. 3*, bet būtojo kartinio laiko veikiamosios rūšies dalyvio vyriškosios giminės daugiskaitos vardininkai ir turėtū būti *nom. pl.* (plg. Kudzinowski 1977: 89, 105).

Negalima tylomis apeiti prof. Palionio taisymų, pažymėtū žvaigždute, kuri „žymi 1926 metų fotokopiniame leidime pastebėtą klaidą“ (p. 1304). Vadinas, šiame fotografuotiniame leidime jų neturėtū būti. Bet iš tikrujų yra ne visai taip, nes, berods, iš 19 tokių taisymų 5, t. y. 81₄₇ (p. 1309), 162_{21 pršt.} (p. 1312; beje, abiejuose leidimuose matyti ne *Dukāun ii*, bet *Dukāuni ii*), 286 (= 288)₂₀ (p. 1319), 304 (= 306)_{20, 22–23} (p. 1320), faktiškai sutampa. Nebent dviem atvejais – 81₄₇ ir 286 (= 288)₂₀ – būtū galima gincytis dėl rašybos, t. y. ar recenzuojamame leidinyje išspausdinta *paſibls* (taip 1926 metų leidime) ar *paſibls* ir ar žodyje *tūkſtaqntis* (taip 1926 metų leidime) *an* dvigarsyje *q* su „šakele“ ar be jos. Bet tai jau rašybos dalykai ir jų taisymus, įžvelgus skirtumą, geriausia būtū pateikti atskirai. Tačiau atitaisymų sąraše yra ir tokių taisymų, prie kurių žvaigždutė būtina, bet jos nėra (žr. 4 lentelę).

4 LENTELĖ. TAISYMAI, PRIE KURIŲ TURĒTŪ BŪTI ŽVAIGŽDUTĖ

<i>DP puslapis ir eilutė</i>	<i>Šiame leidime išspausdinta</i>	<i>1926 m. leidime išspausdinta</i>	<i>J. Palionio taisoma</i>	<i>Pastabos</i>	<i>Šio leidi- mo puslapis</i>
*356 (= 358) ₉	<i>pritráuke</i>	<i>prietáukē</i>	<i>prietráuke</i>	PRAET. 3	1323
*462 (= 464) ₃₇	<i>kitús</i>	<i>kitu</i>	<i>kitus</i>		1326
*466 (= 468) ₈	<i>suriſtúmbei</i>	<i>suriſtúmbe:</i>	<i>suriſtuñbei</i>	COND. 2 SG.	1327
*470 (= 472) ₃₄	<i>nei</i>	<i>mi</i>	<i>nei</i>		1327
*471 (= 473) _{40–41}	<i>Angelas</i>	<i>Angelae</i>	<i>Angelas</i>		1327
*513 (= 514) ₂₃	<i>wiſiemus</i>	<i>wiſuiemus</i>	<i>wifiemus</i>		1328
*564 (= 567) ₅	<i>tü</i>	<i>tí</i>	<i>tü</i>	INSTR. SG.	1329
*594 (= 597) ₂₅	<i>Christuie</i>	<i>Christnie</i>	<i>Christuie</i>		1330
*595 (= 598) ₁₈	<i>ſwētę</i>	<i>ſwetylę</i>	<i>ſwetylę</i>	GEN. SG.	1330
*619 (= 622) ₂₆	<i>žēmes</i>	<i>žemes</i>	<i>žemes</i>	GEN. SG.	1331

Apibendrinant turbūt galima pasakyti, kad recenzuojamasis DP leidimas nėra labai patikimas. Žinoma, daugelio čia paminėtų riktu bei neapsižiūrėjimui nesunkiai būtū buvę išvengta, jeigu taip dosniai valstybinių institucijų remiama „Baltų lankų“ leidykla nebūtū užsnūdusi ant laurų, o būtū glaudžiau bendradarbiavusi su parengėju. Dabar gi susidaro įspūdis, kad parengėjas dirbo vienaip, leidykla – antraip, nes vis dėlto nesinorėtū tikėti, kad toks senųjų raštų žinovas, kaip prof. Jonas Palonis, bent didesnės dalies paminėtų negerovių būtū nepastebėjęs.

LITERATŪRA

CHRISTIANI, L. 1934: La chronologie des papes, des origines à Pie XI. *Tu es Petrus. Encyclopédie populaire sur la papauté*, Paris: Librairie Bloud et Gay, 491–529.

KUDZINOWSKI, Cz. 1977: *Indeks-słownik do „Daukšos Postilė“* 2, Poznań: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Adama Mickiewicza.

LEBEDYS, J. 1955: *Simonas Stanevičius*, Vilnius: Valstybinė grožinės literatūros leidykla.

MACIŪNAS, V. 1997: *Lituanistinis sajūdis XIX amžiaus pradžioje*, Vilnius (leidykla nenurodyta).

PALIONIS, J. 1967: *Lietuvių literatūrinė kalba XVI–XVII a.*, Vilnius: Mintis.

SUBAČIUS, G. 1998: *Žemaičių bendrinės kalbos idėjos*, Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas.

Juozas Karaciejus
Lietuvių kalbos institutas
Antakalnio g. 6, 2055 Vilnius, Lietuva

Gauta 2001 12 06

VYTAUTAS SIRTAUTAS, REGINA PETKEVIČIENĖ, ČESYS GRENDÀ,
RINKTINIAI KALBOTYROS STRAIPSNIAI

[Šiauliai:] Šiaulių universiteto leidykla, 2001, 288 p.

2001 metais Šiaulių universiteto Lietuvių kalbos katedros profesoriui Vytautui Sirtautui suėjo 80 metų, o docentams Reginai Petkevičienei ir Česiui Grendai – po 70. Visi trys jie apie 40 ar daugiau metų dirba toje pat Šiaurės Lietuvos aukštojoje mokykloje (anksčiau tai buvo Šiaulių pedagoginis institutas) ir kartu su kolegomis parengė šimtus lietuvių kalbos ir literatūros, tūkstančius pradinių klasių pedagogikos ir metodikos bei kitų specialybų mokytojų, parašė ar sudarė ne po vieną mokomąją knygą studentams, vadovėlių aukštosioms mokykloms (V. Sirtautas ir viduriinėms mokykloms), paskelbė po šūsnį mokslo, metodikos ir kalbos populiarinamųjų straipsnių, aktyviai dalyvauja mokslinėse konferencijose.

Sukaktvių proga sumanytai sumestinei knygai iš savo rašinių aruodo po žiupsnelį straipsnių parinko patys autoriai ir, kaip pasakyta redaktorių kolegijos pasirašytoje pratarmėje, kai kuriuose straipsniuose ką ne ką dar pataisė ar patikslino. Knygą sudarė universiteto Lietuvių kalbos katedros vedėjas prof. K. Župerka, i redaktorių kolegiją, be jo, jéjo Humanitarinio fakulteto dekanė doc. G. Kačiuškienė (pirmininkė) ir universiteto prorektorius doc. J. Pabréža.

Kiekvieno kalbininko dalis knygoje pradedama gražia brandaus amžiaus nuotrauka ir šiltai perteiktu gyvenimo aprašymu. Prof. V. Sirtautų skaitytojams pristato prof. K. Župerka, doc. R. Petkevičienė – doc. G. Kačiuškienė, o doc. Č. Grendą, daug metų buvusį Šiaulių pedagoginio instituto Lietuvių kalbos katedros vedėju, – doc. J. Švambarytę. Po to dedama kiekvieno autoriaus daugiausia kalbos mokslo darbų rinkiniuose įvairiu metu skelbtų straipsnių. Dalys baigiamos kalbininkų darbų bibliografijomis (prof. V. Sirtauto įdėti 1999 m. atskira knygele išleistos bibliografijos rodyklės papildymai ir 1998–2000 m. darbai). Bibliografijas sudarė Mokslinės Šiaulių universiteto bibliotekos Bibliografijos skyriaus vedėja R. Jakutienė. Tokia yra kalbamos knygos sandara.